

SKUPŠTINA CRNE GORE

POSLANIČKI KLUB

Predsjedniku

Ivanu Brajoviću

 CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	16. 12. 20 19 GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-219-337
VEZA:	
EPA:	
SKRAĆENICA:	PRILOG:

81000 Podgorica
Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 10

tel: 020/ 242 161

faks: 020/ 247 572

e-mail: klub.dps@skupština.me

Broj: _____

Datum, _____

Na osnovu člana 187 i 188 Poslovnika Skupštine Crne Gore, ministru rada i socijalnog staranja, postavljam sljedeće

POSLANIČKO PITANJE:

Postovani ministre,

Naši građani su nam postavili sljedeće pitanje, putem društvenih mreža Kluba poslanika. Njihovo interesovanje Vam prenosimo:

„Šta država preduzima povodom suzbijanja rada na crno. Kako napominje naš sugradjanin, hiljade ljudi radi na crno. To su veliki propušteni primici za budžet.“

Obrazloženje ću dati na sjednici Skupštine.

Odgovor tražim u pisanoj formi.

POSLANIK

Momčilo Martinović

Crna Gora
Ministarstvo rada i socijalnog staranja

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	18. 12	20 19	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-61-2/19-337/2		
VEZA:			
EPA:			
SKRAĆENICA:	PRILOG:		

Adresa: Rimski trg, br.46
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 148
fax: +382 20 234 227
www.mrs.gov.me

Br: 023-1062/19-1

17. decembar 2019. godine

Za: SKUPŠTINA CRNE GORE

Generalnom sekretaru

Predmet: Odgovor na poslaničko pitanje poslanika Momčila Martinovića

U skladu sa članom 188 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, poslanik Momčilo Martinović postavio je sledeće poslaničko pitanje u pisanoj formi koje glasi:

„Šta država preduzima povodom suzbijanja rada na crno. Kako napominje naš sugrađanin, hiljade ljudi radi na crno. To su veliki propušteni primici za budžet.“?

U skladu sa postavljenim pitanjem, Ministarstvo rada i socijalnog staranja daje sledeći

ODGOVOR

Neformalna zaposlenost, neprijavljeni rada ili „rad na crno“, kao dio ukupne sive ekonomije je pitanje od posebnog interesa kako na globalnom, tako i na nacionalnom nivou, imajući u vidu njegove negativne posledice po zaposlene i društvo.

U Crnoj Gori slično kao i drugim zemljama, ima različitih procjena u vezi sa veličinom sive ekonomije i neprijavljenog rada. Te procjene se razlikuju prema korišćenoj metodologiji mjerenja, tako da na taj način dobijene podatke treba posebno sagledavati i cijeliti u zavisnosti od korišćenih metoda istraživanja.

Prema poslednjem istraživanju koje je sprovedno u Crnoj Gori 2014. godine, a koje je sproveo tim eksperata UNDP-a u saradnji sa IPSOS-om, petina (22,3%) ukupnog broja zaposlenih je bilo neformalno zaposleno, dok se za jednu šestinu (10,3%) formalno zaposlenih plaćao samo dio pripadajućih poreza i doprinosa (dio zarade se „isplaćuje na ruke“). To znači da je ukupno učešće onih koji su potpuno ili djelimično neformalno radno angažovani na nivou od oko jedne trećine (32,7%) ukupnog broja zaposlenih, a većina njih (dvije trećine neformalno zaposlenih) nijesu angažovani kod formalnog poslodavca. Istraživanje je pokazalo da osnovu izbjegavanja plaćanja pripadajućih poreza i doprinosa za neformalno zaposlene radnike na godišnjem nivou Crna Gora gubi 140,6 mil.eura ili 9,4 % u odnosu na budžet 2014. godine.

Prepoznajući problem, a i složenost postojanja sive ekonomije i neformalne zaposlenosti ili „rada na crno“, Vlada Crne Gore već duži niz godina preduzima određene mjere i aktivnosti ka smanjenju ili suzbijanju ove pojave, kroz donošenje

akcionih planova na godišnjem nivou koji su obuhvatali mjere iz različitih oblasti politika koji treba implementirati, počevši od mjera koje su bile neophodne za:

- jačanje institucionalnih i kadrovskih kapaciteta organa državne uprave nadležnih za kontrolu i naplatu prihoda,

- set mjera fiskalnog prilagođavanja,

- intenzivirana medijska kampanja na nacionalnom nivou, čiji je cilj bio jačanje fiskalne discipline svih poreskih obveznika i bila je usmjerena na motivisanje građana i privrede na odgovorno ponašanje,

- podizanje svijesti o negativnim posljedicama neformalne ekonomije, kako na građane, tako i na firme koje legalno posluju, a izložene su nelojalnoj konkurenciji,

- poštovanje principa nulte tolerancije i neselektivnosti u sprovođenju svih mjera.

Vlada Crne Gore je tokom 2019. godine posebno usmjerila aktivnosti ka realizaciji četiri prioritetne oblasti među kojima je i suzbijanje sive ekonomije.

S tim u vezi, **Vlada je proširila sastav Komisije za suzbijanje sive ekonomije** sa ciljem uspostavljanja efikasnog nadzora na tokovima u sivoj zoni, naročito u oblastima u kojima je najizraženije neformalno djelovanje i to: turizmu, građevinarstvu i na tržištu rada. Komisiju, pored predstavnika institucija čine i predstavnici poslovne zajednice i socijalni partneri.

Prioritet djelovanja Vlade Crne Gore u ovoj godini bio je nastavak aktivnosti na unaprjeđenju poslovnog ambijenta, odnosno eliminisanje biznis barijera kako na državnom tako i na lokalnom nivou

Kada je u pitanju sprečavanje neprijavljenog rada ili rada na crno, jasne nacionalne politike moraju da imaju sveobuhvatan pristup, moraju da obezbijede dobar i transparentan pravni okvir i sprovođenje zakona, sa fokusom na politiku koja obezbjeđuje konkurentnost, stvaranje novih radnih mjesta, smanjenje segmentacije tržišta rada, podsticanje ulaganja u znanje i inovacije, i pri svemu tome obezbijediti dostojanstven rad kroz kvalitetno zapošljavanje i adekvatnu socijalnu zaštitu.

U tom smislu, iz djelokruga nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, aktivnosti su se sprovodile i pravcu unapređenja regulative na tržištu rada kroz:

- **Reformu Zakona o radu**, koji u cilju suzbijanja sive ekonomije i „rada na crno“ prepoznaje, između ostalog, sljedeće novine:

- Zaključivanje ugovora o radu prije stupanja na rad. U slučaju da to poslodavac ne učini smatra se da je lice zasnovalo radni odnos na neodređeno vrijeme; Poslodavac je dužan da zaposlenom uruči primjerak ugovora o radu; Transformacija ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme; Vođenje evidencije zaključenih ugovora o radu na daljinu i od kuće; Trajanje prekovremenog rada na 8 umjesto 10 – nedjeljno, odnosno 32 sa 40 –mjesečno; Rad za vrijeme državnih i vjerskih praznika; Godišnji odmor se ne može zamijeniti novčanom nadoknadom; Isplata zarade će se vršiti isključivo preko žiro računa a obračun zarade će imati snagu izvršne isprave; Sporazumni raskid radnog odnosa proizvođače dejstvo samo kad se ovjeri kod nadležnog organa; Zarada će se moći obustaviti zaposlenom samo u slučajevima predviđenim zakonom.

- **Donošenje novog Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti**, koji na posredan način djeluje na suzbijanje „rada na

crno" kroz jačanje aktivacije nezaposlenih lica i njihovo uključivanja u mjere aktivne politike zapošljavanja.

-Veoma važno pitanje koje se odnosi na tržište rada je **visina minimalne zarade i pitanje poreskog opterećenja rada**. Stoga, Vlada je u saradnji sa socijalnim partnerima razmotrila i usvojila reviziju minimalne zarade i poreskog opterećenja rada. Na osnovu predloga Socijalnog savjeta, Vlada je donijela Odluku o utvrđivanju minimalne zarade u neto iznosu od 222 eura, koja se primjenjuje od 1. jula ove godine. Istovremeno, donijete su izmjene Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, kojim se smanjila stopa doprinosa na zarade za zdravstveno osiguranje na teret poslodavca za dva procentna poena.

-**Program dostojanstvenog rada 2019-2021** koji je pripremljen u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada i socijalnim partnerima, treba da omogući dodatan doprinos smanjenju obima neformalnog rada kroz definisani ishod u okviru postavljenih nacionalnih prioriteta, a to je: "Unapređenje intervencija nadležnih institucija koje omogućavaju prelazak u formalnu ekonomiju".

-Takođe u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada, **Monstat preduzima aktivnosti na uspostavljanju metodologije za redovno mjerenje neformalnog zapošljavanja kroz Anketu o radnoj snazi**. Osim mjerenja obima neformalne zaposlenosti, podaci će poslužiti i za stvaranje boljeg razumijevanja strukture i sastava neformalne zaposlenosti u Crnoj Gori.

-Organizovana je Ekspertska misija na temu "**Uvođenje vaučer sistema za suzbijanje sive ekonomije**". Pojašnjeno je iskustvo Belgije gdje je uveden sistem vaučera, gdje se isti mogu kupiti od registrovanih preduzeća i njima platiti domaća radna snaga. Svaki vaučer odgovara jednom času rada. U Belgiji je ova mjera dala pozitivne rezultate u procesu suzbijanja neformalnog zapošljavanja.

Dakle, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, ali i cjelokupna Vlada u kontinuitetu sprovode aktivnosti u cilju suzbijanja „rada na crno“. Kroz punu implementaciju započetih reformi nastojimo da sa jedne strane obezbijedimo dostojanstvene uslove rada za sve zaposlene, a sa druge strane povećanje priliva u Budžetu po osnovu pripadajućih poreza i doprinosa, u konačnom treba da omogući dalje unaprijeđenje standarda naših sugrađana.

S poštovanjem,

MINISTAR

Kemal Purišić